

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo prostornoga uređenja,
graditeljstva i državne imovine

**Godišnje izvješće o provedbi Nacionalnog plana
Programa razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima
za razdoblje 2021. do 2030. godine, za 2023. godinu**

Naziv nositelja izrade:

Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine

POTPREDSJEDNIK VLADE I MINISTAR

Izrađeno: lipanj 2024. godine

Sadržaj

1. UVOD	3
2.1. Posebni cilj 1. „Kvalitetno planiranje i upravljanje razvojem zelene infrastrukture u urbanim područjima“	4
2.1.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda.....	4
2.1.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 1	4
2.2. Posebni cilj 2. „Unaprijeđena, raširena, povezana i lako dostupna zelena infrastruktura u urbanim područjima“	5
2.2.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda.....	5
2.2.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 2.....	5
2.3. Posebni cilj 3. „Visoka razina znanja i društvene svijesti o održivom razvoju urbanih područja kroz razvoj zelene infrastrukture“	7
2.3.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda.....	7
2.3.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 3	7
3. ZAKLJUČAK	9

1. UVOD

Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. do 2030. godine (NN 147/2021) (u daljnjem tekstu: Program razvoja ZI) donesen je na temelju Zakona o gradnji (NN 153/13, 20/17, 39/19, 125/19) i doprinosi provedbi Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 106/17), temeljnog državnog dokumenta za usmjeravanje razvoja u prostoru, te postizanju strateškog cilja Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost u razvojnom smjeru Zelena i digitalna tranzicija Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine (NN 13/2021). Provedbom Programa razvoja ZI stvaraju se preduvjeti za bolju kvalitetu života i zdravlja ljudi i daje doprinos održivom društvenom, gospodarskom i prostornom razvoju.

Najznačajniji očekivani učinci provedbe Programa razvoja ZI su:

- poticanje zelenih investicija
- otvaranje novih radnih mjesta i osnivanje novih tvrtki za potrebe izgradnje i održavanja zelene infrastrukture te proizvodnju i prodaju građevinskih i bioloških materijala
- ostvarivanje ušteda u potrošnji energije uz smanjenje izdataka građana za energiju
- smanjenje efekta toplinskih otoka i temperature u gradovima
- prilagođavanje klimatskim promjenama kao i ublažavanje posljedica tih promjena
- smanjenje emisija stakleničkih plinova te očuvanje i obnavljanje kvalitete zraka, vode i tla
- poboljšanje kvalitete urbanih područja preobrazbom napuštenih, nedovoljno korištenih i zapuštenih zemljišta
- poboljšanje kvalitete života i uvjeta stanovanja u gradovima
- poboljšanje zdravlja ljudi i smanjenje ulaganja za liječenje bolesti
- proizvodnja hrane u urbanim vrtovima, staklenicima i zimskim vrtovima
- poboljšanje stanja i povećanje tržišne vrijednosti nekretnina
- poboljšanje kvalitete prostora i zgrada društvenog standarda
- povećanje svijesti o važnosti zelene infrastrukture.

Provedba Programa razvoja ZI sufinancirat će se iz europskih strukturnih i investicijskih fondova u novom financijskom razdoblju 2021.-2027. godine te iz Mehanizma za oporavak i otpornost putem Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. i Dodatka Nacionalnom planu oporavka i otpornosti 2021.-2026., u svrhu postizanja ciljeva te realizaciju mjera, aktivnosti i projekata predviđenih Programom razvoja ZI.

2. IZVJEŠĆE O PROVEDBI POSEBNIH CILJEVA

2.1. Posebni cilj 1. „Kvalitetno planiranje i upravljanje razvojem zelene infrastrukture u urbanim područjima“

2.1.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Naziv pokazatelja ishoda i oznaka (kod iz Biblioteke pokazatelja ¹)	Početna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2030.	Ostvarena vrijednost 2023.
Razvoj digitalnih javnih usluga za razvoj zelene infrastrukture (broj)	0	2	0

2.1.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 1

Osnovni preduvjet uspješne provedbe projekata i aktivnosti usmjerenih na razvoj zelene infrastrukture na lokalnoj i regionalnoj razini je njezino planiranje u prostornim planovima te postojanje kvalitetnog sustava upravljanja razvojem zelene infrastrukture. Analiza stanja pokazala je kako u Republici Hrvatskoj jedan od nedostataka vezanih uz zelenu infrastrukturu predstavlja nepostojanje prostornih baza podataka zelenih površina, pa tako i zelene infrastrukture, odnosno njenih različitih tipova. Navedeno predstavlja izazov u utvrđivanju početnog stanja postojanja i rasprostranjenosti zelene infrastrukture na svim razinama od lokalne do nacionalne, pri čemu ujedno ne postoji jedinstvena metodologija evidentiranja zelene infrastrukture i obaveza praćenja iste od strane jedinica lokalne samouprave. Isto tako, većina jedinica lokalne samouprave nema izrađene razvojne i planske dokumente posvećene isključivo razvoju zelene infrastrukture, što uz nedostatak sveobuhvatnih i potpunih informacija o postojećem stanju često dovodi do izostanka planiranja zelene infrastrukture u njenom pravom smislu.

Slijedom navedenoga, Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine (u daljnjem tekstu: MPGI) u 2023. godini započelo je izradu aplikacije Registar zelene infrastrukture i digitalna baza projekata zelene infrastrukture, novog modula u sklopu Informacijskog sustava prostornog uređenja (ISPU), koji će omogućiti inicijalni unos,

¹ Pokazatelji utvrđeni nacionalnim planom nisu navedeni u biblioteci pokazatelja budući da je postupak donošenja i usvajanja Programa razvoja ZI na Vladi Republike Hrvatske pokrenut na temelju odredbi Zakona o gradnji. Dopuna biblioteke pokazatelja zatražit će se u narednom periodu.

održavanje i analizu podataka o zelenoj infrastrukturi za urbana područja u Republici Hrvatskoj. Zatim, u 2023. godini, kao jedna od aktivnosti Programa razvoja ZI, izrađena je *Metodologija planiranja, tipologija, standardi i kriteriji zelene infrastrukture*, čija svrha je uspostava ujednačenog pristupa planiranju i unapređenju zelene infrastrukture, kao i da se pruži uputa za izradu planskih dokumenata u gradovima i općinama kojima se zelena infrastruktura može planirati, ali i podloga za dopunu postojećih planova u dijelovima koji se odnose na zelenu infrastrukturu. U istom periodu izrađen je i *Priručnik o primjeni zelene infrastrukture*, kojim su definirane 22 tipologije zelene infrastrukture s ciljem ujednačavanja pristupa klasifikaciji zelene infrastrukture i analiziranju i prikupljanju podataka o njenom postojećem stanju.

Tijekom 2023. godine, u suradnji s Europskom bankom za obnovu i razvoj, izrađen je Priručnik za implementaciju strategija zelene urbane obnove namijenjen jedinicama lokalne samouprave, a koji daje niz preporuka i mjera za kvalitetan odabir i razvoj projekata zelene urbane obnove na lokalnoj razini. Nadalje, cilj navedenog priručnika je povećati implementacijski potencijal strategija zelene urbane obnove kao strateških podloga za ostvarenje ciljeva razvoja zelene infrastrukture i općenito ostvarenje ciljeva prilagodbe klimatskim promjenama i jačanju otpornosti na ekološke rizike.

2.2. Posebni cilj 2. „Unaprijeđena, raširena, povezana i lako dostupna zelena infrastruktura u urbanim područjima“

2.2.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Naziv pokazatelja ishoda i oznaka (kod iz Biblioteke pokazatelja)	Početna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2030.	Ostvarena vrijednost 2023.
Zelena infrastruktura izgrađena ili uređena sa svrhom prilagodbe na klimatske promjene (ha)	0	300	0

2.2.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 2

Proces snažne urbanizacije u Hrvatskoj, izražene dnevne migracije te veliki priljev stanovništva u gradove (posebice one najveće) doveli su do napučenosti gradova, nezakonite gradnje te posljedično njihove pretjerane izgrađenosti. Gradovi i naselja su se prostorno širili ovisno o potrebama nauštrb zelenih površina čija se ukupna površina kontinuirano smanjuje. S obzirom

na to da su identificirane značajne razvojne prednosti zelenih i vodenih površina u gradovima koje se ogledaju ponajprije u povećanju kvalitete života u gradu kroz povećanje kvalitete zraka i vode, smanjenju toplinskih otoka, povećanju energetske učinkovitosti i održivosti ekosustava ali i brojnim drugim pozitivnim utjecajima na zdravlje ljudi, posebnim ciljem 2 se nastoji razviti nova te unaprijediti postojeća zelena infrastruktura pri čemu će se, između ostaloga, nastojati poticati neupotrebljavanje kemijskih pesticida na zelenim gradskim površinama. Na taj način pridonosi se ujedno ublažavanju posljedica klimatskih promjena koje imaju sve veći utjecaj na kvalitetu života, no istodobno se i umanjuju nepovoljni utjecaji gradova na klimatske promjene. S obzirom na relativno slabo razvijenu i slabo raširenu zelenu infrastrukturu u hrvatskim gradovima u njenom pravom smislu, ovim ciljem teži se potaknuti urbana područja na intenzivniju valorizaciju postojećih potencijala te osiguravanje svim stanovnicima lako dostupne zelene infrastrukture različitih tipova, veličina i funkcija.

Slijedom navedenoga, u 2023. godini provodio se Poziv na dostavu projektnih prijedloga „Izrada strategija zelene urbane obnove“, u okviru inicijative 6. Nacionalnog plana oporavka i otpornosti RH 2021. – 2026. (u daljnjem tekstu: NPOO), reforme C6.1. R5 „Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama“. U okviru predmetnog Poziva, pristiglo je 96 projektnih prijedloga, od čega za sufinanciranje odabrano njih 19. Svih 19 sufinanciranih Strategija zelene urbane obnove je usvojeno do kraja 2023. godine od strane predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave. Usvajanjem NPOO Dodatka krajem 2023. godine, omogućeno je povećanje alokacije i financiranje svih preostalih prihvatljivih projektnih prijedloga. Ovime se jedinicama lokalne samouprave i Gradu Zagrebu pruža potpora u pripremi Strategija zelene urbane obnove u svrhu poticanja razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, kako bi se osigurali temelji razvoja održivog prostora s naglaskom na razvoj zelene infrastrukture i integraciju rješenja zasnovanih na prirodi, integraciju modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, jačanje otpornosti na rizike i klimatske promjene te kao podrška općem održivom razvoju.

Također, u okviru inicijative 6. NPOO-a, reforme C6.1. R5 „Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama“ tijekom 2023. godine zaprimale su se prijave na Poziv na dostavu projektnih prijedloga „Pilot projekt razvoja infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama“, čime će se pružiti potpora u provedbi pilot projekata na lokalnoj razini koji su identificirani kroz strategije zelene urbane obnove. Usvajanjem NPOO Dodatka krajem

2023. godine, omogućeno je povećanje alokacije i ponovno pokretanje Poziva, te se očekuje financiranje dodatnih prihvatljivih projektnih prijedloga, koji će biti zaprimljeni tijekom 2024. godine.

2.3. Posebni cilj 3. „Visoka razina znanja i društvene svijesti o održivom razvoju urbanih područja kroz razvoj zelene infrastrukture“

2.3.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja ishoda

Naziv pokazatelja ishoda i oznaka (kod iz Biblioteke pokazatelja)	Početna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2030.	Ostvarena vrijednost 2023.
Stanovništvo koje je imalo izravan doticaj s informacijama o ZI kroz objave u stručnim publikacijama, sudjelovanje na održanim radionicama, konferencijama i sl. (broj)	0	10000	6000

2.3.2. Opis napretka u provedbi posebnog cilja 3

Rezultati analize stanja pokazuju kako lokalna i regionalna samouprava te cjelokupna javnost nisu dovoljno upoznati sa zelenom infrastrukturom, odnosno njenim koristima (društvenim, gospodarskim, okolišnim), značenjem, tipovima te općenito mogućnostima razvoja i financiranja iste. Iz tog razloga tematika zelene infrastrukture često nije u dovoljnoj mjeri prepoznata na lokalnoj razini, kako u administraciji, tako i među stanovništvom. Stoga je, s ciljem podizanja svijesti o pozitivnom i kvalitetnom utjecaju zelene infrastrukture i mogućnostima njezine izgradnje, potrebno educirati stručnjake, planere i lokalno stanovništvo. Edukacijom i podizanjem svijesti o važnosti izgradnje zelene infrastrukture u urbanim područjima, kao i odgovornom postupanju s okolišem te uvođenjem pojma zelene infrastrukture u obrazovni sustav, povećava se mogućnost održivog razvoja, posebice s aspekta održivog planiranja korištenja prostora. Jačanje osviještenosti kod stanovništva ujedno pozitivno djeluje na stvaranje „odozdo prema gore“ (bottom-up) inicijativa koje također mogu pospješiti razvoj zelene infrastrukture.

Slijedom navedenoga, tijekom 2023. godine MPGI je putem službene web stranice objavljivao priopćenja vezano uz temu zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama,

pripremao stručne tekstove koji su objavljeni u časopisu i na portalu „*KORAK*“ – u prostor.

Krajem 2023. godine održana je konferencija „Zelena budućnost grada 2.0“, na kojoj su prikazane mogućnosti za financiranje projekata zelene urbane obnove, iskustva gradova koji su usvojili strategije zelene urbane obnove, ali i primjeri dobre prakse i iskustva iz hrvatskih i europskih gradova. Na konferenciji su prisustvovali stručnjaci koji rade u području održivog razvoja, zelene urbane obnove i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, predstavnici općina i gradova, predstavnici akademske zajednice te šira stručna i zainteresirana javnost.

Uz navedeno, predstavnici Ministarstva kontinuirano sudjeluju na intervjuima, gostovanjima, stručnim konferencijama i konferencijama za javnost na temu zelene urbane infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, te sudjeluju u objavljivanju članaka u stručnim časopisima koji se bave arhitekturom i urbanizmom na temu zelene urbane infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Također su održavane online informativne radionice na kojima su predstavnici lokalne/regionalne samouprave mogli dobiti informacije vezano uz temu zelene infrastrukture.

3. ZAKLJUČAK

Izazovi gospodarskog oporavka od zdravstvenih i društveno-ekonomskih posljedica pandemije COVID-19 te razornih potresa koje su pogodile RH u prethodnom razdoblju utjecali su, između ostaloga, i na ostvarenje planiranih aktivnosti za provedbu Programa razvoja ZI. Također, spomenuti izazovi su zahtijevali i zahtijevaju međusektorsku suradnju na nacionalnoj razini ali isto tako i suradnju s tijelima Europske komisije, poglavito u svezi provedbe reformi NPOO-a obzirom da u okviru istoga, MPGI sudjeluje kao nositelj reformskih mjera i investicija Inicijative Obnova zgrada.

Europska komisija je krajem 2022. godine odobrila Program Konkurentnost i kohezija 2021.-2027. i Integrirani teritorijalni program 2021.-2027., a u prosincu 2023. godine odobren je i Dodatak Nacionalnom planu oporavka i otpornosti 2021.-2026., čime je ostvaren temelj za korištenje financijskih sredstava.

Tijekom 2023. godine uspješno su se provodila dva Poziva na dostavu projektnih prijedloga u okviru NPOO inicijative 6. Obnova zgrada, reforme C6.1. R5 „Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama“, za financiranje izrade Strategija zelene urbane obnove za gradove i općine i financiranje pilot projekata identificiranih u Strategijama.

Slijedom gore navedenoga, dinamika provedbe Programa razvoja ZI u 2023. godini može se smatrati uspješnom.

KLASA: 365-01/24-01/35

URBROJ: 531-07-2-1-24-2

Prilog 1. Predložak za izradu godišnjeg izvješća o provedbi nacionalnog plana

NOSITELJ IZRADE:		Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine			Naziv akta		Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. do 2030. godine			Godina za koju se podnosi izvješće:	2023	Datum izrade izvješća:	18.6.2024.				
Razvojni smjer NRS-a 2030.		RS 3. Zelena i digitalna tranzicija			Strateški cilj NRS-a 2030.		SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost										
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja		Strategija prostornoga razvoja RH															
Popis posebnih ciljeva										Izvješće o provedbi nacionalnog plana							
Redni broj posebnog cilja	Pokazatelj i ciljna vrijednost pokazatelja učinka NRS 2030.	Naziv cilja sektorske/ višesektorske strategije	Naziv i ciljna vrijednost pokazatelja učinka (više)sektorske strategije	Naziv posebnog cilja	Izvor financiranja u Državnom proračunu	Oznaka pokazatelja ishoda	Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost pokazatelja ishoda	Ciljna vrijednost pokazatelja ishoda	Ostvarena vrijednost pokazatelja ishoda	Godina i izvor podatka	Iznos sredstava utrošenih za provedbu posebnog cilja	Naziv projekta od strateškog značaja	Postignuće ključnih točaka ostvarenja projekta od strateškog značaja	Podatci o sredstvima utrošenima za provedbu projekta od strateškog značaja	Status provedbe projekta od strateškog značaja	Opis statusa provedbe projekta od strateškog značaja
1	Emisija stakleničkih plinova (bazna godina 1990.)	Uravnotežen i održiv prostorni razvoj na principima teritorijalne kohezije u funkciji poboljšanja kvalitete života i ublažavanja depopulacije trendova, uz očuvanje identiteta prostora (SPRRH)	Ujednačavanje teritorijalnog razvoja RH	Kvalitetno planiranje i upravljanje razvojem zelene infrastrukture u urbanim područjima	A915018 Razvoj zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama Izvori 11 i 581	n/p	Razvoj digitalnih javnih usluga za razvoj zelene infrastrukture	0	2	0	2023	30.692,15	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
2	Emisija stakleničkih plinova (bazna godina 1990.)	Uravnotežen i održiv prostorni razvoj na principima teritorijalne kohezije u funkciji poboljšanja kvalitete života i ublažavanja depopulacije trendova, uz očuvanje identiteta prostora (SPRRH)	Ujednačavanje teritorijalnog razvoja RH	Unaprijeđena, raširena, povezana i lako dostupna zelena infrastruktura u urbanim područjima	A915018 Razvoj zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama Izvori 11 i 581	n/p	Zelena infrastruktura izgrađena ili uređena sa svrhom prilagodbe na klimatske promjene	0	300	0	2023	0,00	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p
3	Emisija stakleničkih plinova (bazna godina 1990.)	Uravnotežen i održiv prostorni razvoj na principima teritorijalne kohezije u funkciji poboljšanja kvalitete života i ublažavanja depopulacije trendova, uz očuvanje identiteta prostora (SPRRH)	Ujednačavanje teritorijalnog razvoja RH	Visoka razina znanja i društvene svijesti o održivom razvoju urbanih područja kroz razvoj zelene infrastrukture	T538072 Operativni program konkurentnosti i kohezija Izvori 12 i 563	n/p	Stanovništvo koje je imalo izravan doticaj s informacijama o ZI kroz objave u stručnim publikacijama, sudjelovanje na održanim radionicama, konferencijama i sl.	0	10000	6000	2023	34.896,34	n/p	n/p	n/p	n/p	n/p